5 Retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep i idretten.

(Vedtatt av Idrettsstyret i september 2010)

Seksuelle overgrep og seksuell trakassering er totalt uforenlig med idrettens verdier. Det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering uansett kjønn, etnisk bakgrunn, livssyn, seksuell orientering og funksjonshemming i norsk idrett. Det er et viktig mål å utvikle toleranse og forståelse og å skape erkjennelse av menneskers likeverd for å unngå diskriminering, trakassering og hets. Alle i idretten bør jobbe for å etablere trygge miljøer og en trygg atmosfære for både barn, unge og voksne. Voksne må respektere utøvernes personlige rom og aldri overskride grensene for akseptabel oppførsel.

Med seksuell trakassering menes uønsket seksuell oppmerksomhet som er plagsom for den oppmerksomheten rammer. Med seksuelle overgrep menes å lure eller påtvinge et annet menneske seksualitet som det ikke ønsker, eller er utviklingsmessig i stand til å gi sitt samtykke til.

5.1 Følgende retningslinjer gjelder i hele norsk idrett:

1. Behandle alle med respekt, og avstå fra alle former for kommunikasjon, handling eller behandling som kan oppleves som krenkende.
2. Unngå berøringer som kan oppleves som uønsket.
3. Unngå alle former for verbal intimitet som kan oppleves som seksuelt ladet.
4. Unngå uttrykk, vitser og meninger som omhandler utøveres kjønn eller seksuelle orientering på en negativ måte.
5. Tilstrebe å ha begge kjønn representert i støtteapparatet.
6. Unngå kontakt med utøvere i private rom uten at det er flere til stede eller det er avtalt med foresatte eller idrettsledelsen.
7. Vise respekt for utøverens, trenerens og lederens privatliv.
8. Unngå doble relasjoner. Dersom et gjensidig forhold etableres, bør situasjonen tas opp og avklares åpent i miljøet.
9. Ikke tilby noe form for motytelse i den hensikt å forlange eller forvente seksuelle tjenester i retur.
10. Gripe inn og varsle dersom man opplever brudd på disse retningslinjene. Støtte-apparatet (trenere, ledere, tillitsvalgte, funksjonærer, dommere, foreldre mfl.) har hovedansvar for at retningslinjene gjøres kjent og overholdes i organisasjonen / idrettsmiljøet.

5.2 Instruks for varsling

Vi skal være en trygg klubb. Si ifra om du eller noen andre opplever mobbing, diskriminering, trakassering eller overgrep.

5.3 Har du opplevd trakassering og/eller overgrep i idretten?

- Snakk om det med noen du stoler på.
    - Når du forteller om trakasseringen/overgrepet, kan du få slutt på det. Det er også viktig at du seier i fra slik at denne personen ikke får anledning til å gjøre det samme med andre
- Kontakt politi og/eller overgrepsmottak om du har blitt utsatt for overgrep.
    - Politiet: tlf 02800 / www.politi.no (Du kan be om å få snakke med noen som arbeider med seksuelle overgrep).

  - Overgrepsmottak: www.overgrepsmottak.net / www.dinutvei.no
  - Du kan be noen du stoler på om å bli med deg til politiet/overgrepsmottaket.
- Om du ikke ønsker eller tør å snakke med politiet/overgrepsmottaket er det andre som kan gi deg råd, for eksempel:
  - Helsesøster
  - Fastlege
  - Alarmtelefonen for barn og unge (tlf. 116 111)
  - Landsdekkende telefon for incest- og seksuelt misbrukte (tlf 800 57 000)
- Ved seksuelle overgrep har du rett til gratis møte med advokat før du avgjør om du vil melde til politiet. Les mer her.
  - Her kan du finne en bistandsadvokat nær deg
- Si ifra til klubben ditt, kontakt styreleder eller daglig leder.
- Hvis du ikke tør eller vil ta kontakt med klubben, kan du kontakte ansvarlig rådgiver i NIF: Håvard B. Øvregård, tlf: 91 77 31 57, e-post: havard.ovregard@idrettsforbundet.no

5.4 Har du hørt om trakassering og/eller overgrep i idretten?

- Hjelp den som har opplevd trakassering/overgrep.
- Kontakt politiet dersom du vet eller er usikker på om det gjelder et lovbrudd
- Si ifra til ledelsen i klubben
- Alle har etter lova plikt til å melde fra til politiet dersom dette vil hindre nye overgrep
- Hvis du ikke tør/vil ta kontakt med klubben, kan du kontakte ansvarlig rådgiver i NIF: Håvard B. Øvregård, tlf: 91 77 31 57, e-post: havard.ovregard@idrettsforbundet.no

5.5 Hvordan sier du ifra?

Du kan si ifra enten skriftlig eller muntlig til en person med ansvar i klubben. Om du synes det er vanskelig å si fra på egenhånd, spør om hjelp fra en du stoler på. Du kan:

- Fortelle det til en ansvarsperson du har tillit til på trening
- Ringe leder i klubben eller leder i gruppa du trener med
- Sende en e-post til leder av klubben: [e-postadresse til leder]

Du kan også sende e-post med varsler til [e-postadresse til ansvarlig for varsler i klubben] eller ringe [telefonnummer til ansvarlig for varsler i klubben].

Om du er usikker og ønsker mer informasjon for å varsle, kan du også ta kontakt med [navn på kontaktperson med lenke til e-postadresse] i idrettskretsen for råd og hjelp.

5.6 Hva skjer når du sier ifra?

Vi følger opp alle saker, og det er ledelsen i klubben sin oppgave å håndtere varselet. Vi vil gi deg beskjed når varselet er mottatt og holde deg oppdatert om hva som skjer videre.

Om du ønsker mer informasjon eller raskere tilbakemelding, ta kontakt med den personen du har meldt ifra til og etterspør mer informasjon. Ta også kontakt om du føler deg utrygg eller er usikker på hva som skjer. Som varsler er det viktig at du føler deg ivaretatt og møtt på en god måte.

5.7 Hva er seksuell trakassering og seksuelle overgrep?

- Seksuell trakassering er seksuell oppmerksomhet som er uønskt og plagsom for den det rammer.
- Det er opplevingen hos den som blir utsett for handlingen, og ikke intensjonen til den som utfører handlingen, som avgjør om det er seksuell trakassering.

- Seksuelle overgrep er seksuelle handlinger utført mot noen som ikke gir eller er i stand til å gi samtykke.
- Eksempler på straffbare handlinger er
  - Voldtekt
  - Berøring av kjønnsorgan og bryst
  - Å ta, lagre eller formidle seksualisert bilder
- Seksualisert handling overfor barn under 16 år er i utgangspunktet alltid straffbart

5.8 Har du ansvar, og har fått informasjon om trakassering og/eller overgrep?

- Hjelp den som har opplevd trakassering/overgrep
- Kontakt politiet dersom du vet eller er usikker på om det gjeld et lovbrudd
- Kontakt idrettskretsen i fylket for hjelp til håndteringen i klubben
- Sørg for at saken blir håndtert i klubben (se råd under)

5.9 Hva skal gjøres når det blir varslet om trakassering eller overgrep?

- Klubben skal ta alle meldinger alvorlig.
- Meldinger om seksuell trakassering og overgrep skal håndteres av ledelsen (daglig leder / styreleder) i hovedlaget
- En trener eller tillitsvalgt i klubben som blir kontaktet av noen om en slik sak skal straks ta dette videre til daglig leder eller styreleder.
- Om det gjelder overgrep mot myndig person skal en sterkt opp mode personen om å selv melde saken til politiet, og gjerne tilby å bli med personen til politiet.
- Om det gjeld overgrep mot en mindreårig skal en informere foresatte, og i samråd med disse melde saken til politiet
  - Dersom en mistenker at den/de foresette selv har utført seksuelle overgrep mot den mindreårige bør en ta kontakt direkte til politiet, eller kontakte barnevernet i kommunen
- Det er avgjørende at slike saker blir håndtert snarest råd.
  - I saker som kan være lovbrudd skal en kontakte politi med det same (same dag) på telefon 112 (akutt) eller 02800.
    - Om en er i tvil om hva en skal gjøre, skal en kontakte politiet, legge fram saken og spørre de om råd.
    - Klubben skal avklare sin oppfølging av slike saker med politiet, for å ikke ødelegge for politiets etterforsking
  - I andre saker skal ledelsen håndtere saken snarest råd, og senest innen en uke.
    - For eksempel ved å utnevne saksansvarlige i styret og avtale møte med de involverte.
- Klubben skal aldri hindre eller råde noen fra å kontakte politiet.
- Kontakt idrettskretsen i fylket for hjelp til håndteringen i klubben.

5.10 Saksgang i klubben

- Det er hovedstyret i klubben som håndterer og gjør vedtak i saken.
  - Som i andre saker skal styrets medlemmer vurdere sin habilitet, og dette bør komme fram av relevante protokoller.
- Alle saker skal følges opp, uavhengig av om saken blir håndtert av politiet
  - Dette gjelder både om noen blir dømt i saken, eller om saken ender med frikjennelse eller at saken blir lagt bort («henlagt»).

- Styret bør peke ut to personer i styret, helst en av hvert kjønn, som er saksansvarlige.
- Mens saken er under håndtering av politi eller rettssystemet, skal klubben;
    - vurdere om saken skal meldes inn til NIFs domsutvalg for suspensjon av involverte.
    - be person(er) som er beskyldt for å ha utført seksuell trakassering eller overgrep om å ha en tilbaketrukket rolle til sakn er håndtert.
    - vurdere å hente inn ny(e) politiattest(er).
- Saker som ikke er politisaker, eller som er ferdig håndtert av politi/rettssystemet, skal følgjes opp av hovedstyret ved de saksansvarlige
- De saksansvarlige bør holde separate møter med de involverte, og vurdere om en skal hente inn annen informasjon. På bakgrunn av dette lager de ett saksframlegg til styret.
- Klubben oppfordres til å kontakte idrettskretsen for hjelp i slike saker.

5.11 Klubben skal føre logg for hver sak

Ledelsen i klubben skal alltid opprette en sakslogg når de tar imot meldinger som gjelder seksuell trakassering eller overgrep. Her loggføres de ulike hendelsene i saken, med dato, tidspunkt og hva hendelsen gjelder.

- Loggen kan være i denne formen:
    - [Dato] [Tidspunkt] X mottok telefon/e-post om saken fra person Y
    - [Dato] [Tidspunkt] X snakket med daglig leder om saken
    - [Dato] [Tidspunkt] Daglig leder snakket med person Y
    - [Dato] [Tidspunkt] Daglig leder informerte styreleder
- Unngå å skrive personopplysninger i loggen.
- Målet med loggen er å enkelt kunne gjøre greie for sakshåndteringen i klubben. Dette bidrar til en ryddig saksbehandling internt, men er også viktig dersom saken skulle være alvorlig og senere bli fulgt opp av for eksempel politi eller media.
- Logg og all saksinformasjon skal håndteres konfidensielt og av så få personer som mulig.

5.12 Handtering av informasjon

- Styret skal sikre at informasjon om saken ikke blir formidlet til andre enn de som treng det for å håndtere saken.
- I saker som kan gjelde lovbrudd skal klubben spørre politiet om råd før de informerer andre i gruppa/klubben, for eksempel foreldre/foresatte.
- Ryktespredning og snakk gjør politiets etterforsking / klubben sin håndtering vanskeligere, og er ei ekstra belasting for de menneskene saken gjelder.

5.13 Ta vare på de involverte

- Ledelsen i klubben skal ta vare på de involverte, og legge til rette for at håndteringen av saken ikke fører til unødig påkjenning for disse.
- Klubben har et særlig ansvar for å ta vare på den/de som kan ha opplevd trakassering eller overgrep, og legge til rette for at den/de skal kunne holde frem i klubben.

5.14 Reaksjoner

- Seksuell trakassering, overgrep, og brudd på NIFs retningslinjer mot seksuell trakassering kan sanksjoneres etter NIFs straffebestemmelser.
    - Dette innebærer at en klubb, eller et annet organisasjonsledd i NIF, kan påtale forholdet til NIFs domsutvalg.
    - Domsutvalget kan suspendere vedkommende i vente av endelig avgjørelse, og kan etter denne gi en reaksjon som blant annet kan omfatte utestenging fra all deltagelse i norsk idrett.

    - Når det vert vurdert å påtale et forhold til NIFs domsutvalg, bør en kontakte idrettskretsen for nærmere rettledning.
- Om klubben vil gi andre reaksjoner, bør en kontakte idrettskretsen for råd.

I løpet av de siste årene har det i forbindelse med «meetoo» kampanjen kommet mange varslingssaker på ulike arenaer angående uønsket seksuell adferd og trakassering. Klubben har laget rutiner og retningslinjer for hvordan vår klubb skal håndtere eventuelle varslingssaker.

Det er en selvfølge at barn og unge skal ha trygge arenaer – møteplasser, og ikke bli utsatt for seksuell adferd eller trakassering.

Seksuell trakassering og overgrep skal ikke skje i idretten, og er i direkte strid med idrettens visjon om idrettsglede for alle. Likevel vet vi at seksuell trakassering og overgrep skjer i idrettssammenheng, ofte uten at det blir rapportert, håndtert og reagert på.

Norsk idrett har nulltoleranse for alle former for diskriminering og trakassering. (Idrettspolitisk dokument IDP 2015-19, side 11). Dette betyr at det alltid skal reageres på slike handlinger.

Norsk idrett har egne retningslinjer mot seksuell trakassering og overgrep.

Alle har ansvar for å gripe inn og varsle brudd på retningslinjene. Styret i hver klubb har ansvar for at retningslinjene er kjent og bli fulgt.

Norges idrettsforbund har en veileder som skal gjøre det enklere å melde ifra om seksuell trakassering og overgrep i idretten.

5.15 Rutiner og retningslinjer ved varslingssaker

Håndtering av varslingssaker:

- Varslingssaker skal håndteres av hovedstyret sitt arbeidsutvalg (AU).
- AU skal innhente informasjon / ha samtaler med fornærmede og eventuell(e) overgriper(e).
- AU skal melde sak videre til politiet om det er alvorlig (la politiet avgjøre alvorlighetsgraden og videre saksgang i rettsapparatet).
- AU har ikke myndighet til å gi bøter eller ilegge straffer,
- AU skal, i samarbeid med politiet, gi informasjon om hvilke tiltak de har iverksatt, tilbake til de involverte.
- AU skal vurdere om videre medlemskap for overgriper(e) skal opphøre.
- AU er underlagt taushetsplikt i varslingssaker.